

Последње писмо Анастасије Ане Немањић

Мајка разуме оно што дете није успело ни да изговори.

Хартија. Мислим да је то једино преостало жени попут мене.

Плашим се. Плашим се тебе који ово читаш. Чини ми се као да знаш нешто што ја не знам. Саслушај ме, то је једино што можеш да учиниш.

Признајем, Сава је био у праву када ми је предложио да се замонашим.

Налазим се у манастиру Свете Богородице.

Овде сам доживела просветљење. Мир, тишина.

Препуштена сам својим мислима. Не престајем да размишљам о синовима. Сваки је за себе јединац, а не знам, и никада нећу сазнати, хоће ли једнога дана схватити колико су потребни једни другима.

Осећам, као да ме нешто стеже у грудима. Ружно сањам. Разне мисли ме море. Шта ако се једног дана заваде? Плашим се да нећу бити ту за њих, да их посаветујем када им то највише буде потребно.

Сећам се разговора са Растком. Никада нећу моћи да заборавим, како млад момак, а, опет, тако мудари зрео.

Када је имао седамнаест година, размишљали смо о његовој женидби. Чинило се као да то не жели, али бежала сам од те чињенице све док ми једнога дана заправо није отворио очи и саопштио ми управо то – да то није пут за њега. Кроз молитву покушавао је да нађе начин којим би побегао од свега, ради Бога.

Као и свака мајка, не могу, не смем да кажем да ме то није изненадило и потресло, али опет, не могу рећи да то нисам предосетила.

Иако нисам била сагласна са његовим одлукама, нисам желела да моје дете пати, да буде ускраћено на било који начин.

Морала сам да га подржим, јер, ако он себе види на неком другом месту, на мени је било само да се потрудим да га и ја тамо замислим, колико год то одступало од мојих виђења и размишљања.

Нисам желела да одбаци титулу, али са друге стране, његов живот није ствар о којој ја треба да доносим одлуке.

У његовим очима се види да је неко ко ће урадити много за човечанство. Искрено се надам да је тако.

Јесам ли погрешно протумачила поступке свога сина?

Бојим се.

Волела бих да ти опишем колико је надарен за писање. Драго ми је. Замонашио се писмен, био вољан да постигне оно што су постигли стари свеци и мученици.

Мом супружнику Стефану Немањи та се одлука није допала, те када је наш син кренуо у поход на Свету Гору, послао је за њим потеру с намером да га спречи да се замонаши. Међутим, није у тој намери успео. То ме није зачувило, познајем свог сина. Када се замонашио, добио је име Сава.

Не тако дуго од Растковог (тада већ Савиног) одласка, стигло је писмо у коме он покушава да нас просветли да се замонашимо.

Размислили смо добро. Схватила сам да заправо у томе нема ничег лошег. Како би иначе препуштање Богу могло бити нешто лоше?

Требало је времена да Стефан препусти престо синовима. Власт сада није била у рукама нашег најстаријег сина Вукана Немањића, већ Стефана Немање Првовенчаног. Стефану је требало времена да размисли о тим световним стварима. Осећам се чудно када то изговорим.

Нисам желела да му будем терет. Можда се као жена не разумем збиља у власт и владање, али схватила сам да напуштање престола није незнатна ствар и да је у таквој ситуацији потребно стрпљење.

Чекала сам. Када је Стефан осетио да је спреман да пође путем монашког живота, кренули смо спокојно. Свако својим путем.

Након замонашења, њему је припало име Симеон, а мени Анастасија.

Заволела сам живот овде, мирно, са мање брига и оптерећења.

Након неколико година, Сава је са својим оцем подигао први (предосећам и једини) српски манастир на Светој Гори, Хиландар. Првобитна замисао била им је (како ми у писму објаснише) да манастир буде саставни део Ватопеда.

Није било тако, због несугласица са монасима других манастира (нису желели да Ватопед добије толику моћ). Није ни важно. Хиландар је постојан и величанствен.

Писали су ми.

Сава је тамо вредно радио. Како га је мајка и учила. Није желео да га издвајају од других монаха по пословима које је тамо обављао.

Ипак, издвајао се.

Био је вреднији од осталих. Сматрам, не само зато што ми је син, већ зато што је тако праведно, да заслужује све, заслужује да га сви чују и послушају, не зато што је племић по рођењу, већ зато што је мудар, праведан, просвећен, другачији. Никада није био уображен, саможив. Делио је своје парче хлеба. Такав човек заслужује да буде поштован. Скроман, а створен за велика дела.

Одувек сам била у праву. Надам се да јесам. Тај плавокоси дечак учиниће велике ствари за наш народ. Мајка предосећа.

Стара сам, прошле су године. Нећу стићи да доживим и уживам у остатку његовог живота. А волела бих да могу.

И сада док ово пишем, осећам превелику снагу, као да крв у мојим венама тече брже него иначе.

Ти, који ово читаш, ако си стигао до краја, одвоји мало свог времена и напиши ми, једнога дана. Је ли мој Растко испунио своја очекивања и жудње? Јесу ли мајчинска бол и сузе, ноћима проливане, биле узалудне или су пак – цена уздицања и стварања великог човека који ће за собом оставити још већа дела? Је ли мој мали Растко... Ах, заборављам, то име не беше његово још од давних дана...

И он не беше више мали кад га моје очи последњи пут видеше... Да, Сава...

Је ли Сава доследан јачине речи којима га моје срце пред очима мојим осликава?

Напиши ми...

Нана Дашић VII₄

Мила Хавран V₄